

Jeg etterlyser klimarevolusjon i Psykologforeningen

Vi må revolusjonere egen organisasjon og kultur slik at flere flinke psykologer kan bidra til å endre samfunnsstrukturene i mer klimavennlig retning.

TEKST

Harald Selås

PUBLISERT 1. desember 2022

EMNER

Klima- og miljøpsykologi

Harald Selås. Foto: Comte Bureau

Har psykologer noe å bidra med i den økologiske krisen?

Absolutt, mener Svein Åge Johnsen i oktoberutgaven av tidsskriftet, og peker på åtte områder jeg synes er viktige. Men jeg kjenner samtidig på en stor elefant i rommet: Som faggruppe er vi stolte av å være eksperter på menneskelig atferd. Vi vet fra tunge klimarapporter at det meste av omstillingen for å nå klimamålene innebærer atferdsendring hos store grupper av mennesker. Dermed bør vi være helt sentrale aktører i arbeidet med å få til slike endringer. Det er vi ikke i dag.

Den kliniske elefanten

Som faggruppe er vi vant til å vurdere pasienters livskontekst. På samme måte bør vi se på hvilken kontekst psykologer jobber i. Det finnes i dag tydelige insentiver for å jobbe klinisk, og disse insentivene er skapt av vår fagforening. Det handler både om lønn, sosialt press og hvordan psykologrollen defineres.

LES OGSÅ

Vi trenger mer psykologi i møtet med den økologiske krisen

Hvordan kan vi bruke psykologien i møte med miljøutfordringene? I augustutgaven inviterer Lina Søreide Slåttå til debatt om temaet. På flere områder mener jeg vi har utviklingspotensial.

Psykologforeningen har over mange år vært meget god til å fremme interessen til kliniske psykologer.

«Vi trenger et spesialiseringsløp som åpner for å jobbe med anvendt psykologi på innovative måter »

Det har skapt bedre lønnsvilkår og utvidet arbeidsmarkedet. Men det er få insentiver til å erstatte klinisk praksis med arbeid som sentrerer seg rundt temaer som eksempelvis:

- Hvordan bygge studentboliger som motvirker ensomhet?
- Hvordan påvirke folk til å kjøpe mer bærekraftige produkter i butikken?
- Hvordan få en arbeidsplass til å inkorporere ny (bærekraftig) teknologi på en effektiv måte?

Problemet

Det er naturligvis ikke et mål i seg selv at alle psykologer skal jobbe med eksempelvis klimaspørsmål. Men hvordan kan vi støtte dem som er nysgjerrige på å jobbe med et systemperspektiv?

Psykologer blir gjerne invitert inn når det er snakk om psykisk helse i system (ref. Kjøsutvalget), men hvor ofte tenker en politiker, leder eller ingeniør: «Bedriften vår er ikke miljøvennlig nok – vi trenger å få med en psykolog for å løse saken!» Etter min erfaring er svaret så godt som aldri. Kommentarer som «her kommer psykologen, hvem trenger terapi?» er mer vanlige.

For å sette det på spissen: I næringslivet er det få som forventer at psykologer kan bidra med noe verdifullt så lenge de ikke snakker om temaer relatert til psykisk helse.

Løsningen

Så hva skal til for at psykologer faktisk klarer å bidra inn i de store samfunnsmessige utfordringene vi møter i tiden fremover? Her er mine syv forslag til tiltak:

Vi trenger salgspitchen på gruppenivå.

Vi trenger en fagforening som gjør psykologers kompetanse kjent til nye grupper. Når ledere tenker «vi trenger hjelp til å gjennomføre store teknologiske endringer i bedriften vår», så vil jeg at psykologer i det minste er en aktuell gruppe i deres hoder. Dette er en kommunikasjonsjobb som må gjøres sentralt.

Vi trenger et kulturskifte. Det betyr at vi i mindre grad beskytter vår posisjon som eksperter på psykisk helse, og tenker på alle mulighetene som finnes der ute. Hvordan kan vi legge til rette for at man forsterker innovativ og utprøvende bruk av psykologisk kunnskap?

LES OGSÅ

Den økologiske krisen i psykologien

Den økologiske krisen finnes som en felles ytre ramme for våre liv, og samtidig som unike og ofte usynlige og smertefulle indre erfaringer. Kanskje kan vi invitere den inn i faget vårt.

Hvordan hindre at annerledeshet er forbundet med følelsen av utenforskap fra psykologfelleskapet?

Vi trenger naturligvis flinke fagfolk. Men vi kan ikke la den enkelte psykolog ta ansvaret for denne utviklingen. Vi trenger en fagforening og et psykologfelleskap som har et felles mål om å utvikle psykologrollen slik at det er naturlig å bidra også til å løse de store samfunnsutfordringene.

«Derfor er det viktig at ledelsen viser vei»

Vi trenger at Psykologforeningens klimautvalg fortsetter sitt arbeid, men også at innsikter og resultater kommuniseres tydeligere internt i faggruppen, og ut til verden.

Vi trenger kurs i hvordan bruke psykologkompetanse i nye markeder. Hvordan jobbe tverrfaglig med designere, økonomer og arkitekter? Hvordan bruke spisskompetansen vår på atferd inn i et virvar av et system som den virkelige verden er?

Vi trenger et spesialiseringsløp som åpner for å jobbe med anvendt psykologi på innovative måter. Så lenge jeg jobber i konsulentbyrået jeg er ansatt i, får jeg ikke starte på Fellesprogrammet engang.

Vi trenger lederforankring. Som fagforening har Psykologforeningen definerende og kulturbærende makt. Derfor er det viktig at ledelsen viser vei. Har psykologer potensial til å bli en del av løsningen på den økologiske krisen, eller er «psykologiens rolle overdrevet»? Å utforske hvor langt psykologien kan ta oss, er mye mindre skremmende om man har lederne sine i ryggen.

La oss sammen revolusjonere egen organisasjon og kultur for at flere flinke psykologer kan bidra til å endre samfunnsstrukturene i mer klimavennlig retning. Så vi ikke bare blir sittende og behandle klimakrisens uønskede symptomer i etterkant. Det er bra for samfunnet, psykologers jobbmuligheter og vår plikt som profesjonsgruppe.

Hvordan vil Norsk psykologforening bidra?

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 59, nummer 12, 2022, side 1132-1133

TEKST

Harald Selås, psykolog i Comte Bureau